

МАЙКЪЛ ЕНИС

Злата воля на Фортуна

Заплетен, интригуващ сюжет
в духа на „Името на розата“

enthusiast

Michael Ennis
The Malice of Fortune

Copyright © 2012 by Michael Ennis
All rights reserved

Майкъл Енис
Злата воля на Фортуна

© Мариана Христова, преводач, 2015
© Виктор Паунов, художник, 2015
© Enthusiast – запазена марка на
„Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД, 2015

ISBN 978-619-164-158-1

МАЙКЪЛ ЕНИС

Злата воля
на Фортуна

Превела от английски
Мариана Христова

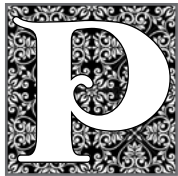
enthusiast

София, 2015

ИТАЛИЯ ПРЕЗ 1502

Откъс от книгата „Чезаре Борджия: изследване на Ренесанса“
Уилям Харисън Адингтън
Лондон, 1903

рядко се е случвало историята да ни предложи по-поразителен парадокс от този, който представлява Италия в началото на XVI век. Ренесансът постига нови висини на блясък и нововъведения – сега Леонардо, Микеланджело и Макиавели са най-ярките фигури, – а Италия запътва в пресавище от политически предателства и хаос. Разбит на десетки автономни образувания, които варират от страховити нации като Венецианската република до хиляди малки градогосподства, Апенинският полуостров се превръща в бойно поле, което си оспорват могъщи династии, наемни военачалници, познати като кондотиери, и армиите на чужди монарси.

Сред този повсеместен хаос италианският народ вече не се надява да намери спасение в Бог и Църквата, защото хората се смятат за поданици на богинята Фортуна, представяна и в литературата, и във всекидневните беседи като капризна и злонамерена повелителка над всички човешки дела. Дори и най-просветлените умове на епохата не са неузвими за тази вяра в пирианията на Фортуна. Леонардо да Винчи се противопоставя на анархията ѝ с нова визия за естествения свят, където

редът е установен и поддържан от математически и прости принципи. Воден от подобна цел, Николо Макиавели изучава древната и съвременната история, твърдо решен да извлече от нея фундаменталните принципи на човешкото поведение с надеждата, че тази нова наука ще позволи на злополучните водачи на Италия да се научат да предвиждат кризите и да се подготвят за яростните атаки на Фортуна...

През 1502 година настъпва историческият момент, в който интелектът на човека за първи път започва да нанася ответни удари върху злата воля и мощта на Фортуна. Възкресяването на човешката воля и логика, което ще промени хода на цивилизацията, намира искрата си не в познатите столици на Ренесанса, а в един почти неизвестен регион на Италия, известен като Романя – дълга плодородна равнина, обградена от Адриатическо море и Апенините. Официално Романя е част от териториите на Римската католическа църква (една от така наречените папски държави), но тази принадлежност от поколения е само на хартия. В действителност тя си остава група феодални владения, в които законът няма власт, отстъпена от алчни местни благородници на поредица от слаби папи... до момента, в който Родриго Борджия купува папския престол през 1492 година. Той приема името папа Александър VI, обявява намерението си да възстанови и разшири светските владения на Църквата с дела, достойни за Александър Велики, и се заема да пълни съкровищницата си с цел финансиране на войните, като продава дребни църковни постове и индулгенции с размах, който няма равен. По някаква необяснима причина обаче този хитър и опитен в заговорите папа, превъзходен съдник на човешките характери, поверява изпълнението на военните си

амбиции на поразително неспособния си незаконороден син Хуан Борджия, дук на Гандия, който повежда армиите на Църквата към цяла поредица от унизителни поражения. Едва след като Хуан Гандия е убит през 1497 г. при загадъчни обстоятелства, папа Александър намира достоен инструмент в лицето на второто от незаконородените си деца: по-големият брат на Хуан Гандия, Чезаре Борджия, на когото баща му доскоро не е обръщал особено внимание, се превръща от никому неизвестен кардинал в прочутия „дук Валентино“ и връща Романия на Църквата с изключителна находчивост и дързост. През 1502 година в цяла Европа няма друг човек, който да вдъхва повече надежда на потиснатите народи или по-голям препет сред тираните...

Завоеванията на Валентино предвещават раждането на нова Италия, но той е принуден да ги постига с помощта на отдавна утвърдено зло, кондопьерите. Тези наемни генерали напълно заслужават зловещата си репутация, защото планират и замислят конфликти с единствената цел да си осигурят пари за живот в лукс и покварени удоволствия. Макар че подобни кампании не носят особен риск за „воините на Фортуна“, те са извънредно тежки за селячеството, през което минава пътят им, и за беззащитните жители на градове, подложени на обстрел, глад и плячкосване... Папа Александър обаче обръща гръб на дългата история на лични вражди и наема омразните кондопьерери, за да подпомогне осъществяването на амбициите си... Кондопьерите, видели със собствените си очи бързия и безпощаден начин, по който Валентино консолидира папската власт в Романия, както и усилията му да създаде задължителна военна служба и да обучава свои собствени войници, предчувстват все по-нарастваща и сериозна

заплаха за препитанието и живота си... През октомври 1502 година кондоптиерите предприемат мащабни въоръжени нападения срещу папските крепости в Романия.

Сред множеството суверенни държави в Италия нито една не се намира в по-непосредствена заплаха от младата Република Флоренция. Флорентинците са вложили целия си творчески гений в културата и търговията и са почти безразлични към отбраната си, дори когато най-способният сред всички кондоптиери, Вителоцо Вители, им обявява лична вендета, чийто *casus belli** е екзекуцията на брат му за държавна измяна през 1499 година... Дук Валентино осъзнава, че той и Флоренция имат общ враг, и предлага на флорентинците споразумение за взаимна защита..

Ръководителите на Флоренция, прочути с колебливостта и нерешителността си, нямат желание да обвържат съдбата си с тази на Борджия: те отказват да изпратят упълномощен посланик при Валентино в укрепения град Имола в сърцето на Романия. Вместо това изпращат един от младшите канцлери, на когото не възлагат пълномощия за преговори, а го наповарват със задачата да забави все по-непърпеливия дук със сладкодумни обещания и находчиви думи. Флорентинският пратеник пристига в Имола на 6 октомври 1502 година и по-късно ще превърне събитията от следващите три месеца в ядро на една от творбите, възвестяваща началото на западната мисъл: „Принцът“ на Николо Макиавели.

* Повод за обявяване на война (лат.). – Бел. прев.

ДРАМАТИЧНИ ПЕРСОНАЖИ

Папа Александър VI (Родриго Борджия) – най-материалистичният и продажен папа в историята, Родриго Борджия купува папския престол през 1492 година и обещава дела и завоевания, достойни за Александър Велики. Като папа Александър се заема да осъществи амбициите си: разширява светската власт на Църквата под егидата на сина си Чезаре (вж. Валентино), най-надареното от седемте му признати незаконородени деца.

АГАПИТО ДА АМЕЛИЯ – довереният секретар на Валентино и негов официален говорител.

АНТонио Бенивиени – виден флорентински лекар, документирал множеството си изследвания на трупове в колекция от трудове: *De abditis nonnullis as mirandis morburum et sanationum causis* („Скритите причини за болестите“), смятана за основополагащия труд в работата на научната патология.

Хуан Борджия, дук на Гандия (покойник) – убийството на любимия син на папа Александър на 14 юни 1497 година е най-прочутото престъпление на Ренесанса – и през есента на 1502 година си остава все така неразкрито.

КАМИЛА – прислужница и компаньонка на куртизанката Дамиата.

ДАМИАТА – културна, много желана римска куртизанка от класата, позната като *cortigiana onesta*, или „честна куртизанка“ – израз, който в обикновени разговори често пъти е тълкуван като „честна курва“. Връзката ѝ с дука на Гандия и предполагаемата ѝ роля в убийството му са запазени в историческите документи. „Дамиата“ обаче почти със сигурност е псевдоним.

ОЛИВЕРОТО ДА ФЕРМО – сирак, обучен във военската професия от Вителоцо Вители, Оливерото става господар на града Фермо, след като брутално узурпира мястото на чичо си. Отначало служи на Валентино като кондотиер (наемен генерал), а след това играе жизненоважна роля в заговора срещу него.

ДЖАКОМО (Джан Джакомо Гароти) – прислужник, чирак и компаньон на Леонардо да Винчи. Осиновен от Леонардо на десет години, през 1502 година Джакомо е на двайсет и една-две години. Прякорът му *Salai* означава „дяволче“.

ДЖОВАНИ – малкият син на Дамиата, роден през 1498 година.

ФРАНЧЕСКО ГУИЧАРДИНИ – близкият приятел и често пъти кореспондент, към когото Макиавели адресира разказа си. По времето, когато Макиавели пише повест-вованието си (1527 година), той е генерал-лейтенант на армиите на папа Климент VII. По-късно Гуичардини ще стане пионер на съвременния подход към историята като автор на класическия труд „История на Италия“.

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ – официално назначен за инженер-архитект на дук Валентино, през 1502 година Леонардо е на петдесет години. Начертаната от него през същата година карта на Имола е смятана за една от най-революционните му творби – първата карта, при чието изработване се използват точни мерки и магнитен компас, изпреварила с векове създаването на съвременната картография. В момента се намира в колекцията на Кралската библиотека в замъка Уиндзор.

РАМИРО ДА ЛОРКА – дългогодишен служител на семейство Борджия, Рамиро си спечелва и уважение, и лоша слава като суровия военен губернатор на Романя, преди през есента на 1502 година да му възложат задължения, за които не се изисква толкова тънък политически усет.

НИКОЛО МАКИАВЕЛИ – официалните титли на Макиавели през 1502 година са втори канцлер на Република Флоренция (второстепенна служебна позиция) и секретар на Съвета на десетте. Макар и най-високопоставеният флорентински дипломат в двора на дук Валентино, Макиавели не е упълномощен да води директни преговори и е смятан само за говорител на правителството си. По това време е на трийсет и три години и ще напише „Принцът“ чак след като изминат още единайсет (1513).

МИКЕЛОТО (МИКЕЛЕ ДЕ КОРЕЛЯ) – най-близкият довереник на Валентино.

ПАОЛО ОРСИНИ – издънка на едно от най-могъщите и безмилостни семейства в Италия, Орсини става водач на кондотиерите, които първо работят за Валентино, а после, през 1502 година, започват да заговорничат срещу него.

Томазо (Томазо ди Джовани Масини) – студент по алхимия и други окултни изкуства, който често използва псевдонима Зороастър, Томазо става част от антуража на Леонардо по време на продължителния му престой (1482 – 1499) в двора на Лудовико Сфорца в Милано.

Валентино (Чезаре Борджия) – дук на Романия и капитан-генерал на армиите на Светата римска църква. Удостоен с титлата дук Дьо Валантиноа от френския крал през 1498 година (сделка, която осигурява на Луи XII желанието за развод), надареният незаконороден син на папа Александър е известен като дук Валентино или – съкращение, което показва, че е познат на цяла Европа – просто като Валентино.

Вителоцо Вители – един от най-опитните кондотиери в цяла Италия и изобретател на нова технология – артилерията, – Вителоцо на практика полага основите на съвременната пехота. Той е най-способният сред генералите на Валентино, преди да оглави заговора срещу него.

Майкъл Енис
ЗЛАТА ВОЛЯ НА ФОРТУНА

Превод *Мариана Христова*
Редактор *Велислава Вълканова*
Коректор *Людмила Стефанова*
Художник *Виктор Паунов*
Предпечат *Анна Георгиева*

Американска. Първо издание
Формат 16/70x100. Печатни коли 36

ISBN 978-619-164-158-1

Издава enthusiast

Запазена марка на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, ул. „Кракра“ № 20
тел.: 02/943 87 16
факс: 02/943 87 18
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите с отстъпка
от www.bookstore.enthusiast.bg

Печат „ФолиАрт“

Рим по времето на изпълненото с блясък и похвара владичество на Борджиаите.

Родриго Борджиа, папа Александър VI, изпраща юртизанката Дамиата в далечния планински град Имола, за да открие истината за убийството на любимия му син и неин любовник Жуан. Дамиата знае, че провали ли се, ще плати цената със свободата на собственото си дете.

В Имола обаче я чака не само конфликтът между прославения Чезаре Борджиа и наемните генерали, помогнали му да постигне славата си, а и поредица от страховити убийства, която се оказва необяснимо свързана със собствената ѝ задача. С помощта на никому неизвестния флорентински дипломат Николо Макиавели и ексцентричния военен инженер Леонардо да Винчи, Дамиата се заема да разбере значението на загадъчните улици, които им предоставя убийцът. Трето разполага единствено с три оръжия: уменията на Дамиата за оцеляване, новаторската „наука на наблюдението“ на Леонардо и невиданата досега „наука за хората“ на Макиавели. Само тези три неща стоят между Италия... и абсолютната катастрофа.

Макиавели и Да Винчи не са просто поредната двойка Холмс – Уотсън. Двете ренесансови личности имат уникален подход към престъпленията в една епоха, в която дори най-основните техники на криминалистиката биха били считани за сред.

„Далас Морнинг Нюз“

www.entusiast.bg

9 786191 641581

Цена 18,00 лв.